

PRESENTACIÓ

Dins el corrent de la Geografia Social, —que estudia la dedicació de la població a les distintes activitats de la vida i llur relació amb el territori (treball, estudi, oci, relacions socials...)— la Geografia de l'Oci i la Recreació, sobretot a partir de la Segona Guerra Mundial, va adquirint importància, i hi ha un cert acord que dictamina que la Geografia de l'Oci hauria d'estudiar les formes d'organització i els processos amb transcendència espacial, desencadenats pels grups humans a l'hora de satisfer la funció vital de la recreació.

Una part d'aquesta Geografia de la Recreació és la Geografia del Turisme. L'estudi del turisme és l'estudi de la gent lluny del seu hàbitat usual, dels establiments que responen als requeriments dels viatgers, i dels impactes que efectua en l'economia, el medi ambient i el benestar social dels que reben els turistes. Això inclou, també, les motivacions i experiències dels turistes, les expectatives i les obres fetes pels residents a les àrees de recepció, i, també, el paper jugat per nombroses agències i institucions que hi intervenen.

La Geografia del Turisme usa un marc bàsic de referència que és el resultat del sistema origen-connexió-destí dels turistes, la qual cosa la forneix d'un efectiu recurs integrat per investigar el que és inherent a la seva particularitat com a fenomen geogràfic. També l'escala geogràfica és una altra de les grans característiques organitzatives de la Geografia del Turisme, amb un focus canviant cap a les escales internacional, estatal, regional, comarcal i local. Els mitjans de transport i les comunicacions són uns dels elements que més contribueixen a salvar les escales i que acosten espais molt allunyats a preus cada vegada més competitius.

Els vincles entre aquestes escales són, també, ressaltats. Una funció bàsica de la Geografia del Turisme és la de demostrar com les tècniques geogràfiques i la perspectiva territorial del fenomen tenen una aplicació pràctica en la seva planificació i en el seu màrqueting i, també, en la valoració i resolució dels impactes provocats.

La creació, en el si de l'Asociación de Geógrafos Españoles, del Grupo de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación, l'any 1991, amb més de quaranta membres en aquests moments, representa un pas important de cara als investigadors que treballen en aquesta matèria.

En un futur pròxim, la producció científica, i les publicacions i investigacions relacionades amb el turisme, podran lligar-se amb el desenvolupament i amb la introducció acadèmica de la matèria Geografia del Turisme i de l'Oci a les universitats de l'Estat espanyol.

A la Universitat de les Illes Balears, aquesta matèria serà impartida com a obligatòria d'universitat en el segon cicle del nou pla d'estudis de la llicenciatura en Geografia que s'inicia en aquest any acadèmic 1994-1995. Els alumnes i futurs investigadors hauran après a reflexionar directament sobre el turisme i contribuiran a nodrir el cos teòric de la disciplina, acompanyat dels estudis de casos necessaris.

Un altre esglaió més per formar experts en turisme l'ha fet la nostra universitat el curs 1993-1994, en implantar la Titulació Superior en Turisme, com a títol propi de la UIB, per primer cop a l'Estat, —atès que som la comunitat on el turisme hi té més pes específic—. Altres universitats d'arreu de l'Estat, entre les quals s'hi inclou la nostra, han ini-

ciat els tràmits pertinents per aconseguir del Ministeri d'Educació i Ciència l'obtenció de la Llicenciatura en Turisme. La seva aprovació suposaria la consolidació i el reconeixement universitari del primer i segon cicles dels estudis turístics, i la satisfacció d'una demanda latent, de cada vegada més gran.

Aquest llibre és el resultat del treball i de les aportacions científiques de les III Jornades de Geografia del Turisme (la formació, la rehabilitació i les noves modalitats turístiques) celebrades a Palma entre els dies 28 i 30 d'octubre de 1993. Es fa ressò, a la vegada, de les necessitats formatives en matèria de Turisme; d'un dels nous temes interdisciplinaris treballats per economistes, geògrafs i altres científics socials, com és el redisseny i la rehabilitació dels espais turístics saturats; i, finalment, dels nous escenaris i les noves modalitats turístiques, com a alternatives al turisme de sol i platja.

El conjunt d'articles apareix estructurat en les tres ponències marc de les Jornades: «La formació en Turisme, noves qualificacions i noves titulacions»; «Redisseny i rehabilitació d'espais turístics saturats» i «Nous escenaris i modalitats turístiques».

Un total de cinc treballs foren presentats a la primera ponència, a càrrec de Francesc Sastre, professor d'Economia i Empresa de la UIB i director de l'Escola de Turisme CAIB-UIB, que desenvolupà l'establiment de la Titulació Superior en Turisme a la nostra universitat. Tres comunicacions procediren de professionals de les Illes, tant de la pròpia universitat com del CODEFOC; una comunicació, de la Universitat Jaume I de Castelló, i l'altra, de l'Escola Oficial de Turisme de la Generalitat de Catalunya.

La ponència de redisseny i rehabilitació d'espais turístics saturats fou tractada per dos ponents. Vicente Granados, professor d'Economia Aplicada de la Facultat de Ciències Econòmiques de la Universitat de Màlaga, que tractà la reordenació del territori turístic d'Andalusia, concretament de Matalascañas (Huelva) i de Torremolinos (Màlaga). Per la seva banda, Jaume Cladera, ex-Conseller de Turisme del Govern Balear va parlar de la reconversió de les zones turístiques saturades a les Balears. S'hi presentaren un total de vuit treballs. Dos procedents de geògrafs que treballen en organismes públics d'Andalusia, i dos més procedents de la Universitat de Girona. La resta de comunicacions foren presentades per geògrafs de les Illes, tant d'empreses privades com de la UIB, del Departament de Ciències de la Terra i del Laboratori de Sistemes d'Informació Geogràfica i Territorial.

Els nous escenaris i modalitats turístiques foren exposats per Jean P. Lozato-Giotart, Maître de Conférences de Geografia de la Universitat de Niça-Sophia Antipolis i DEA de Turisme Internacional a la Sorbona. El tema es centrà en els destins turístics de la Mediterrània i en els escenaris del futur pròxim.

S'hi presentaren un total de setze comunicacions, de les quals un total de set foren de participants de les Illes i la resta de la Universitat Autònoma de Barcelona, de la Universitat de Saragossa, de la Universitat d'Extremadura, de la d'Alacant, de la Universitat de Sevilla, de la de Girona i de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

Climent Picornell Bauzá i Joana Maria Seguí Pons

Departament de Ciències de la Terra

Universitat de les Illes Balears